

Βασίλης Παπαβασιλείου: «Το χάσιμο χρόνου μάς κατατάσσει στην πρωτοπορία της ανθρωπότητας»

bovary.gr/faces/oramatistes/basilis-papabasileiou-eleni-epidayros

August 8, 2022

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Σκηνοθέτης, ηθοποιός, δάσκαλος, ο Βασίλης Παπαβασιλείου είναι αυτά και πολλά περισσότερα: Ένας οξύς πολιτικός νους, ένας βαθιά καλλιεργημένος άνθρωπος, ένας σκεπτόμενος πολίτης, μια σαρωτική προσωπικότητα. Και διαθέτουμε ελάχιστες.

Αυτό το καλοκαίρι κατεβαίνει στην Επίδαυρο (12 & 13/8), με την «Ελένη» του Ευριπίδη, ένα ραντεβού που ακυρώθηκε πέρυσι λόγω πυρκαγιών. Σ' αυτήν την παραγωγή του ΚΘΒΕ ο Βασίλης Παπαβασιλείου καταπιάνεται με την ευριπίδεια εκδοχή της ωραίας Ελένης και καταθέτει μια παράσταση απολαυστική, υψηλής αισθητικής, σε όλα τα επίπεδα –σκηνοθεσίας, υποκριτικής, κινησιολογίας, μουσικής. Τόσο απολαυστική όσο είναι πάντα, διαχρονικά, η συνάντηση και η συζήτηση μ' αυτόν τον ανήσυχο δημιουργό που είναι πάντα έτοιμος να μιλήσει για όλα –από τη δημοκρατία ως την εκλογολογία, από το θέατρο ως τον τουρισμό και την πίστη.

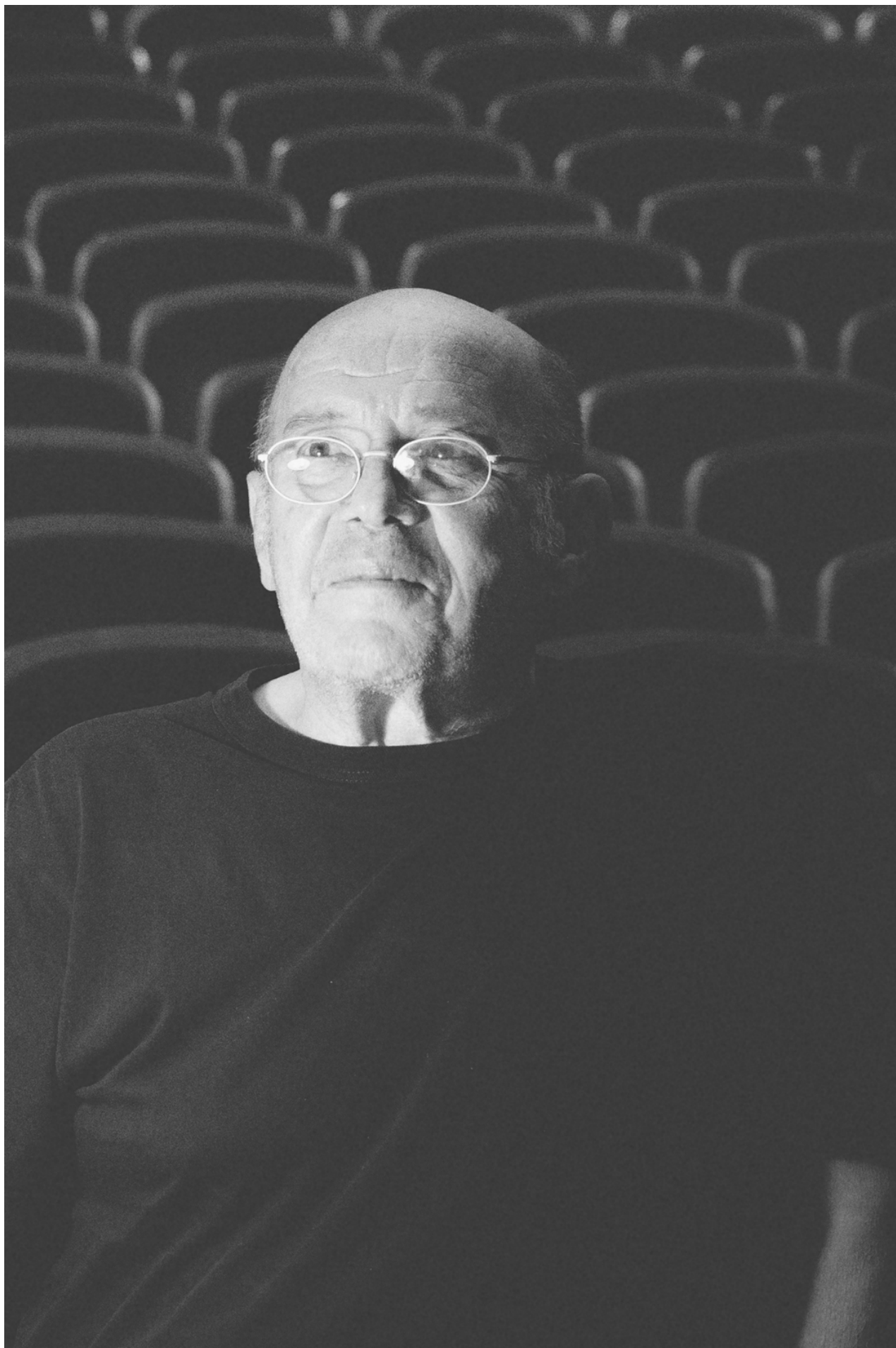
Η «κωμωδία» της «Ελένης»

«Η “Ελένη” γράφεται τον επόμενο χρόνο από την τραγωδία της εκστρατείας της Σικελίας. Ο Ευριπίδης προτείνει στο αθηναϊκό κοινό μια τραγωδία που δεν είναι τραγωδία. Το σύμβολο της Ελένης δεν μπορείς να πεις τώρα εάν είναι κάτι τόσο συγκεκριμένο. Αυτές οι ιδιότητες, το αίνιγμα, η γοητεία του αινίγματος, η εξαπάτηση μέσω του αινίγματος, στο πρόσωπο της Ελένης προσωποποιούνται.

Όπως είχε γράψει μια Γαλλίδα φιλόσοφος στο βιβλίο της για την Ελένη, “Ελένη είναι να βλέπεις την Ελένη μέσα σε κάθε γυναίκα”. Τότε ο παράγων γυναίκα δεν ήταν στο κέντρο του πολιτισμού, κι όμως ήταν ο πρωταγωνιστής στο παρασκήνιο, στην κουίντα. Τα πρότυπα ξεκινούν να είναι ομορφιάς και γίνονται την άλλη στιγμή πρότυπα κοινοτοπίας, μπανάλ. Έχουμε τόση ομορφιά που μπορούμε να πούμε ότι είναι μόνο μπαναλιτέ.

Επίσης, αυτό που ξέρω είναι ότι σήμερα τίποτα δεν είναι τόσο επίκαιρο όσο το στοίχημα του κωμικού, για μένα. Και γι' αυτό η αγάπη μου για τον Ευριπίδη ενισχύθηκε στο έπακρον. Ο Ευριπίδης είναι ο συγγραφέας που συνομιλεί με τις συνθήκες της προϊούσας παρακμής της αθηναϊκής δημοκρατίας. Είναι της εποχής της σοφιστικής, της εποχής των παιχνιδιών της απάτης και της εξαπάτησης. Κι αυτό είναι που τον καθιστά δριμύτατα επίκαιρο».

Η «σκηνή» της δημοκρατίας

«Οι αρχαίοι Έλληνες υποτίθεται πως χάρισαν στον κόσμο τη δημοκρατία. Η δημοκρατία είναι ένα πολίτευμα που χαρακτηρίζεται από μία πολλαπλότητα σκηνών και στηρίζεται στη διάκριση των εξουσιών -η λεγόμενη αστική δημοκρατία.

Και εξηγώ περί της πολλαπλότητας των σκηνών: Έχεις μια σκηνή με όρους σωματικής συνύπαρξης των ανθρώπων και αναφέρομαι στη σκηνή όπου οι πολιτικοί μαζεύονταν στην Πνύκα, στην σκηνή στο δικαστήριο, στον θρησκευτικό τόπο και τέλος στο θέατρο. Κοινός παρονομαστής όλων, η σκηνή. Στη δημοκρατία αναγνωρίζεται η εμφάνιση του ανθρώπου, το φαίνεσθαι, αυτό είναι το σημαντικό -στο θέατρο είναι ακόμα περισσότερο, είναι το πιο σημαντικό.

«Το θέατρο είναι ένα μεγάλο όπλο»

«Ξέρετε τι κακό έκανε η εικονοποίηση της ζωής; Εμείς, το θέατρο δηλαδή, είμαστε η πιο οικονομική μορφή τέχνης γιατί στηριζόμαστε στην άμεση παρουσία των σωμάτων, στην άμεση πρόσληψη αυτού που γίνεται απέναντι. Αυτή η αμεσότητα της σωματικής παρουσίας και της πρόσληψης της παραστάσεως μας κάνει λίγο παλαιούς. Γι' αυτό και μιλώ για δημιουργικό αναχρονισμό. Το θέατρο είναι μια τέχνη που, από μιας άποψης, δεν έχει να επιδείξει τίποτα το πρωτότυπο. Όλες οι τεχνολογίες πολλαπλασιάζουν την εικονική ύπαρξη –κάνουν κάτι παλιό αλλά ενεργό, σαν ηφαίστειο που ξυπνά, κι αυτό είναι που καθιστά τον απέναντί του, τον θεατή, πρωταγωνιστή. Πιστεύω ότι το θέατρο όταν ευοδώνεται αποθεώνει τον θεατή ως πρωταγωνιστή. “Με την παράσταση θηλιά, θα πιάσω την συνείδηση του βασιλιά”, λέει ο Αμλετ. Ο βασιλιάς είναι ο θεατής. Αν στη θέση του βασιλιά βάλουμε τον Μήτσο, τον Κώστα, τότε το πράγμα φωτίζεται αλλιώς. Το θέατρο είναι σπουδαία τέχνη, σπουδαία στιγμή του ανθρώπου. Όταν επενδύεται μια μέριμνα για την ανθρώπινη κατάσταση, το θέατρο είναι ένα μεγάλο όπλο.

Ίσως έχει και μια πλευρά μεγάλης ευκολίας το θέατρο, γιατί όντως μπορεί να γίνει εύκολα. Αλλά επειδή είναι δύσκολο επί της ουσίας, όταν ευοδώνεται είναι ένα πολύ ακριβό δώρο. Έχω τη μανία να λέω πάντα, και στα παιδιά, στους μαθητές, μην περιμένετε αμοιβές: Το θέατρο δεν αμείβει, ανταμείβει, στην καλύτερη περίπτωση -και δεν αναφέρομαι μόνον στην Ελλάδα. Το θέατρο πουθενά δεν αμείβει καλά».

Θέατρο και πολιτικοί

«Είμαστε αριστεροδεξιοί λαϊκιστές, εξισωτικοί και δεχόμαστε ότι ένας πρωταγωνιστής του Εθνικού Θεάτρου έχει μισθό 1200 ευρώ –απαράδεκτα και απίστευτα πράγματα αυτά. Και όντως, αυτό δεν αλλάζει, γιατί για τους σημερινούς πολιτικούς δεν σημαίνει τίποτα το θέατρο. Νομίζω ότι η κατίσχυση του εικονικού, οθονικού παράγοντα, έχει στείλει το θέατρο από τη θέση της θριαμβεύουσας τέχνης στην θέση της άκρως μειονοτικής. Αν σκεφτεί κανείς τι ήταν το θέατρο στα τέλη του 19 ου αιώνα, μέσα σε εκατό χρόνια έγινε μια άκρως μειονοτική τέχνη.

Έλεγε ο Χόφμανσταλ στο τέλος του 19ου αιώνα ότι τώρα ο κόσμος προτιμά τις τέχνες που παρακάμπτουν τον λόγο και υπερισχύουν τα παραθεατρικά, το τσίρκο, το βαριετέ, γιατί έχει γίνει κάτι τραγικό: "Οι άξιες λέξεις έπεσαν σαν θανατηφόρες μύγες πάνω στα πράγματα που έχουν σημασία, και τα ακύρωσαν". Άρα, αυτό κάνει τους ανθρώπους δύσπιστους για τον λόγο, για την λέξη.

Σήμερα, αν χρειάζεται κάτι για να κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον και του πολιτικού παράγοντα είναι να ζητήσουμε την ένταξη του θεάτρου στη λεγόμενη πράσινη μετάβαση. Σαν οικολογικό φαινόμενο. Το να πας να δεις μια παράσταση και να σπαταλήσεις, στο πήγαινε-έλα και στο θέατρο, τέσσερις ώρες, αυτό σε κάνει αυτομάτως οικολόγο. Είναι σχεδόν ηρωικό».

Κυβέρνηση - αντιπολίτευση

«Είναι σαν να μην μπορεί το ένα χωρίς το άλλο, σαν να μην μπορεί λόγω τερατώδους ομοιότητας. Ακούγοντας κυρίως κάποιους από την αντιπολίτευση να υπερασπίζονται τις θέσεις τους σκέφτεσαι ότι γι' αυτό το στοιχείο της υπερβολής που ασκείται τόσο συνειδητά. Γιατί; Γιατί λειτουργεί σαν παράγων μεταμφιέσεως. Νομίζω ότι καμωνόμαστε τη διαφορά και τη διαφορετικότητα. Γιατί η ανάγκη του πολιτικού θεαθήναι μας το υποβάλλει αυτό».

Ένας διαφορετικός τουρισμός –ο εκλογικός

«Πάντα έλεγα ότι ο εκλογικός τουρισμός είναι ένα είδος τουρισμού όπως ο θρησκευτικός ή ο συνεδριακός. Γι' αυτό και λέω ότι κάθε έξι μήνες, μόλις γίνονται εκλογές, χωρίς λόγο, να ξαναγίνονται. Μ' αυτόν τον τρόπο φτιάχνεις έναν κράχτη, έναν κράχτη που λέει σ' όλο τον κόσμο "θέλετε να δείτε καλές εκλογές, ελάτε στην Ελλάδα". Σε τέσσερα χρόνια θα έχουμε κάνει οκτώ εκλογές. Αυτό το εκλογολογείν παρ' ημίν είναι η επισφράγιση του τέλους του πολιτικώς υπάρχειν. Μιλάμε ότι τα πράγματα απλώς γίνονται αντικείμενο κουβέντας. Η ατμόσφαιρα καφενείου κατακτά την πρώτη θέση. Πιστεύω ότι οι άλλοι παράγοντες της δημόσιας ζωής στην Ελλάδα είναι αδρανείς, και ο κυρίως ενεργός παράγοντας είναι ο τουρισμός, η λεγόμενη βαριά βιομηχανία του τόπου. Εμείς δεν είχαμε έναν ρυθμό ζωής που τον καθόριζε η παραγωγική Βιομηχανική πράξη. Η σωτηρία μας είναι να κάνουμε τουριστική περίοδο δώδεκα μήνες τον χρόνο και εκλογές κάθε έξι.

| «Το χάσιμο χρόνου, μας κατατάσσει στην πρωτοπορία της ανθρωπότητας»

”Χάσε τον χρόνο σου στην Ελλάδα”, ήταν το μήνυμα του Φωκίωνα (σ.σ. θεατρικός ήρωας του Βασίλη Παπαβασιλείου). Ξέρετε αυτό μας κατατάσσει από μια άποψη στην πρωτοπορία της ανθρωπότητας. Δηλαδή το χάσιμο χρόνου. Αφήσαμε όλους τους άλλους να δουλεύουν κι εμείς μιλάμε γι’ αυτούς που δουλεύουν χωρίς να έχουμε καμία σχέση. Είμαστε οι συζητητικοί της ζωής, αυτό μας τρέφει».

Νεοέλληνας και μετακίνηση

«Δεν ξέρω αν ο Νεοέλληνας μετακινήθηκε. Γιατί και ο νεοέλληνας είναι ένα μόριο του κόσμου. Ο Γάλλος τι κάνει; Μετακινήθηκε; Εγινε, με τον τρόπο του Μελανσόν, αριστερός και της Λεπέν, δεξιός; Αχ αυτή η εκλεκτική συγγένεια των άκρων. Πρέπει να πάμε πίσω και να δούμε ότι ζούμε χωρίς καμία ισχυρή πίστη –θρησκευτική, ιδεολογική. Καμωνόμαστε.

Τώρα πια έχει επισφραγιστεί το τέλος των ιδεολογιών. Ετσι βλέπουμε το φαινόμενο Τραμπ, Λεπέν. Δεν εκπλήσσει. Υπάρχουν κομμάτια του πληθυσμού του κόσμου που δεν ζουν καλά –θα ήθελαν να ζουν όπως κάποιοι άλλοι και δεν το πετυχαίνουν. Το στοιχείο που είναι πάντα παρόν στην δημοκρατία και λέγεται φθόνος, είναι εκεί και δουλεύει. Δουλεύει και εκδηλώνεται με την συσσώρευση και των ανισοτήτων».

Στιγμιότυπο από την «Ελένη»

Κατακτήσεις του μυαλού

«Ειδικά για εμάς στη Δύση, πληρώνουμε την άλλη όψη του νομίσματος που λέγεται κατάκτηση. Κατάκτηση είναι αυτή η ελευθερία, να ζει κανείς χωρίς πίστη, χωρίς θεούς. Αυτό αντιστρέφεται και παράγει αυτόν τον ίλιγγο και θέτει, καλώς ή κακώς, το ερώτημα αν μπορούμε να ζούμε χωρίς καμία πίστη. Αυτό το παιχνίδι του κόσμου, το παιχνίδι του εδώ και τώρα δεν έχει καμία έξοδο, καμία υπέρβαση. Δεν είναι εύκολο να το σηκώσεις.

Κάποια στοιχεία για την νέα εικόνα του κόσμου μας, αυτή η τερατώδης πραγματικότητα της επικοινωνίας, είναι ειρωνική, και αντιστρέφει την έννοια της νοημοσύνης. Από τη μια αναμένουμε την έλευση της τεχνητής νοημοσύνης και από την άλλη η φυσική νοημοσύνη έχει πάρει μια κατεύθυνση αρνητικής αποχαλίνωσης. Μήπως είναι όντως η παραμονή της έλευσης της τεχνητής νοημοσύνης, γιατί η φυσική νοημοσύνη δεν παράγει παρά μόνο τερατάκια;»

Πίστη, ατομική ή συλλογική;

«Υπάρχει η κλίμακα της πίστης. Σε ατομική βάση βλέπω ότι πολύ νεότεροι άνθρωποι υπό την πίεση αυτή, άνθρωποι που βρίσκονται στην αφετηρία της παραγωγικής, δημιουργικής ζωής, νιώθουν την ανάγκη να αρπαχτούν από κάτι, να γαντζωθούν σε κάτι, νομίζω μ'έναν τρόπο που δεν συνέβαινε πριν από δέκα, δέκα πέντε, είκοσι χρόνια. Υπήρχε μια ανεμελιά, σε σχέση με την προοπτική των ανθρώπων. Μέσα στην τεχνητή ευμάρεια οι άνθρωποι μπορούσαν να κάνουν τα παιχνίδια τους».

Το στοίχημα της ζωής και του θεάτρου

«Θυμάμαι ήμουν στο δεύτερο εξάμηνο στη Θεατρολογία και έβλεπα τα παιδιά που είχαν επιλέξει το θέατρο για σπουδές, να προβάλουν ένα αίτημα κάλυψης του στοιχήματος της ζωής. Να ζούμε κάπως με το θέατρο, να απορούμε, να αναρωτιόμαστε. Εναν συντελεστή στοχαστικότητας στη σχέση τους με την ζωή. Θεωρώ ότι αυτοί οι άνθρωποι, αυτή η γενιά που έζησε το εξ αποστάσεως, αναγκαστικά έμειναν με τον εαυτό τους σε μεγαλύτερο βαθμό απ'ό,τι συνέβαινε στο παρελθόν υπό κανονικές συνθήκες. Απέκτησαν αναγκαστικά ως συνομιλητή τον εαυτό τους, πράγμα που δεν σε προετοιμάζει ούτε η ελληνική εκπαίδευση ούτε η ελληνική κοινωνία -να ρωτάς, να αναρωτιέσαι, να συνυπάρχεις μαζί του. Εδώ παρουσιάστηκε ένα είδος καταναγκασμού, σαν να εξαναγκάστηκαν... Οπότε δεν ξέρω που θα πάμε».

Το θέατρο και πώς επιβιώνει

«Το θέατρο πληρώνεται με εναλλακτικό νόμισμα που λέγεται δόξα. Στο θέατρο το έργο και ο παραγωγός του είναι το ίδιο πράγμα, είσαι παραγωγός του εαυτού σου –δεν είναι εξωτερικό προϊόν, κι αυτό είναι κάτι που δυσκολεύει τα πράγματα. Δεν μπορείς να του πεις “ήσουν κακός”, γιατί ο άλλος προσέρχεται για να του πει “ήσουν καλός”.

| «Ο άνθρωπος για να υπάρχει, πρέπει να του δώσει ο άλλος πιστοποιητικό»

Δεν αρκεί στον άνθρωπο να υπάρχει, πρέπει να του δώσει ο άλλος και ένα πιστοποιητικό ότι υπάρχει. Δόξα σημαίνει η γνώμη του άλλου για το πώς του φαίνομαι. Κι εκεί πάνω παίζεται το παιχνίδι του ναρκισσισμού. Ένας ναρκισσισμός που ταυτίζεται με την αυταρέσκεια. Όλο το παιχνίδι έχει να κάνει με τον ψυχικό κόσμο του ηθοποιού. Γιατί αν περιμένει το οικονομικό... Δεν δικαιούται κανείς να έχει ελπίδες από την ώρα που δεν σημαίνει τίποτα αυτό που κάνουμε για την ευρύτερη κοινότητα.

Ως Έλληνες –που έχουμε έναν Αισχύλο, έναν Ευριπίδη, έναν Σοφοκλή, πιστεύω ότι δεν θα πιάσουμε τόσο πάτο... Η αισιοδοξία μου βασίζεται στο δίκτυ ασφαλείας των ονομάτων, τα έχουμε από κάτω μας. Κάνουμε δουλειές του ποδαριού –τις οποίες και ονομάζουμε μεταρρυθμιστικές, με την ασυνείδητη σιγουριά ότι στο τέλος θα μας σώσει κάτι. Κι αυτό είναι το δίκτυ ασφαλείας των ονομάτων των αρχαίων, κάτι που έχει συμβεί ως τώρα».

«Ελένη» του Ευριπίδη από το ΚΘΒΕ. Μετάφραση Παντελής Μπουκάλας, σκηνοθεσία Βασίλης Παπαβασιλείου. Παίζουν Εμιλυ Κολιανδρή, Θέμης Πάνου, Αγορίτσα Οικονόμου, Γιώργος Καύκας, Εφη Σταμούλη κ.ά. Επίδαυρος, 12-13/8

SHARE

[RELATED STORIES]

Ο ταλαντούχος σκηνοθέτης κατεβαίνει στην «Επίδαυρο» με την Ελένη του Ευριπίδη

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

08 Aug 2022

Marvin Gaye: Ο πρίγκιπας της soul, δολοφονήθηκε από τα χέρια του πατέρα του

Ο πρίγκιπας της soul, δολοφονήθηκε από τα χέρια του πατέρα του

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

06 Aug 2022

Η 18χρονη Ναταλί που δεν επέστρεψε ποτέ από τις διακοπές της -Μια συγκλονιστική υπόθεση εξαφάνισης

Η Νάταλι αγνοείται τα τελευταία 17 χρόνια και η υπόθεση παραμένει ανοιχτή

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

03 Aug 2022

Η ασυνήθιστη ομορφιά της Maeva Giani Marshall

ομορφιά της Maeva Giani Marshall

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

Μέριλιν Μονρόε-Άρθουρ Μίλερ: Μια ανορθόδοξη ιστορία αγάπης

Από τα πιο αταίριαστα ζευγάρια στο Χόλιγουντ

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

30 Jul 2022

Γιατί είναι τόσο σημαντικές οι νέες φωτογραφίες του σύμπαντος; -Η αστροφυσικός Δρ Ελένη Βαρδουλάκη εξηγεί

Η αστροφυσικός μιλάει στη Βοnary

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

28 Jul 2022

Μικ Τζάγκερ: Οι μεγάλοι έρωτες της ζωής του φιλήδονου ροκ σταρ

Οι μεγάλοι έρωτες της πολυτάραχης ζωής του ροκ θρύλου

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

27 Jul 2022

Μπιορν Αντέρσεν: Το ομορφότερο αγόρι στον κόσμο και η τραγική ιστορία του

Το ομορφότερο αγόρι στον κόσμο και η τραγική ιστορία του

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

26 Jul 2022

Βασίλης Μπισμπίκης: «Άλλο επάγγελμα κάνει η Δέσποινα, άλλο εγώ. Η ουσία είναι στο μεταξύ μας»

Ο σκηνοθέτης και ηθοποιός μιλά στο Bonary.gr

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

25 Jul 2022

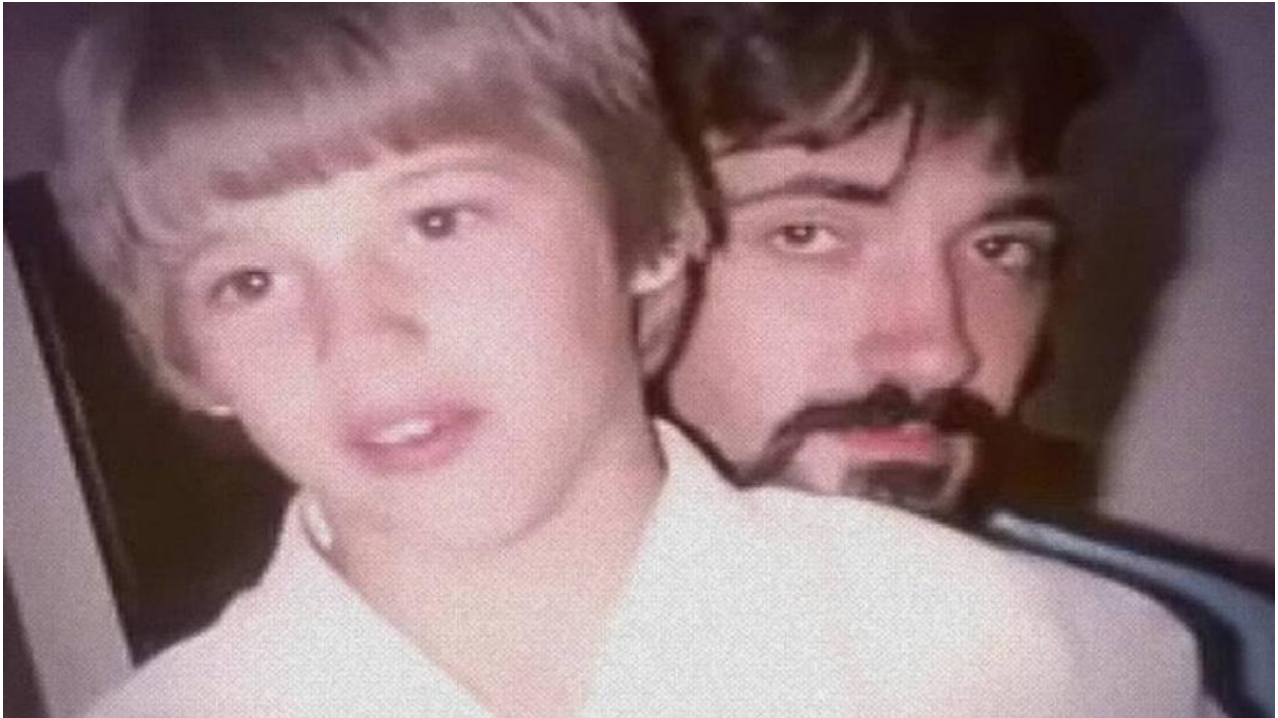
Τι απέγιναν τα πιο εμβληματικά φορέματα στην ιστορία του Χόλιγουντ

Τι απέγιναν τα πιο εμβληματικά φορέματα στην ιστορία του Χόλιγουντ

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

23 Jul 2022

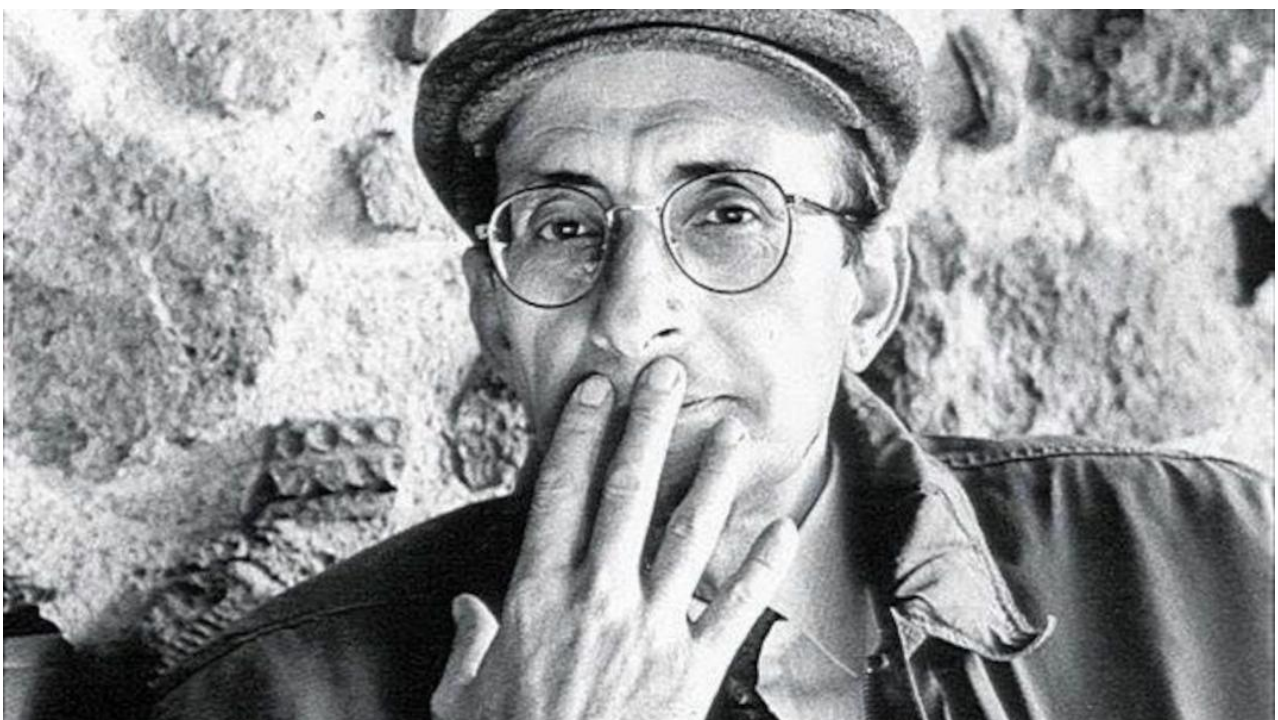
Ο πατέρας που σκότωσε τον βιαστή του γιου του και αθωώθηκε

Η ιστορία του Γκάρι Πλασέ

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

23 Jul 2022

Μάνος Ελευθερίου: Ο «Μάγκας-Πρίγκιπας» του έντεχνου λαϊκού τραγουδιού

Η ζωή και το έργο του πολυσχιδή στιχουργού που «έφυγε» σαν σήμερα

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ

22 Jul 2022

SHARE

